

Jaarverslag

Stichting Bocas Sanas

Holanda Maimón

2014

Inhoudsopgave:

1	GEGEVENS EN CONTACT	2
2	DOELSTELLING	2
3	BELEIDSPLAN.....	2
3.1	STRATEGIE.....	2
3.2	BELEIDSVISIE.....	3
3.3	HET FIT –FOR-SCHOOL SYSTEEM: BASIS VOOR HET WERK VAN BOCAS SANAS	3
4	RESULTATEN BEHAALD IN 2014	4
5	ACTIVITEITEN IN 2014	5
6	SAMENSTELLING BESTUUR.....	6
7	FINANCIËN:	7
7.1	BALANS	7
7.2	KAPITAAL.....	7
7.3	WINST- EN VERLIESREKENING	8
7.4	KOSTENVERDELING	9
7.5	COMMENTAAR.....	9
8	PARTNER ORGANISATIES	9

1 GEGEVENS EN CONTACT

Naam: Bocas Sanas Holanda Maimón (kort: Bocas Sanas)

RSIN: 821256701

Oprichtingsdatum: 18 september 2009

Adres secretariaat: Snakkepôle 8 8658LM Greonterp

Telefoon: 0515-579538, 06-49969848

Email: m.c.doorman@gmail.com, agatha@jelles.nl

2 DOELSTELLING

De doelstelling van Bocas Sanas is het bevorderen van de mondgezondheid van de jeugd in het Noorden van de Dominicaanse Republiek, met name in de arme rurale gebieden van het district Maimón, in de provincie Puerto Plata, door preventie en curatieve zorg.

Gebitsproblemen hebben een grotere invloed op de algemene gezondheid dan in het algemeen wordt gedacht. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO stelt dat gebitsproblemen in ontwikkelingslanden zorgen voor meer ziekteverzuim dan malaria, bloedarmoede, en tuberculose samen. Gebitsproblemen hebben daardoor een grote negatieve invloed op het welzijn van de bevolking, op scholing en de economie.

In de meeste ontwikkelingslanden is de capaciteit van de tandheelkundige gezondheidszorg beperkt, in het bijzonder op het platteland. Veel mensen hebben weinig of geen toegang tot een adequate gezondheidszorg, en nog minder tot tandheelkundige zorg en preventie. De stichting “Bocas Sanas Holanda-Maimón” wil zich inzetten om daar iets aan te veranderen: “Bocas Sanas” is Spaans voor “Gezonde monden”.

3 BELEIDSPLAN

3.1 Strategie

De stichting streeft het bereiken van het doel van een betere mondgezondheid van kinderen op het Dominicaanse platteland op de volgende manieren na:

- 1) De inzet van Nederlandse en Dominicaanse tandheelkundige vrijwilligers voor het geven van preventieve en curatieve zorg in het werkgebied van de Stichting
- 2) Het verduurzamen van de gegeven hulp door het op scholen opzetten van mondhygiëne systemen gebaseerd op schoolpoetsen: kinderen poetsen in speciaal daarvoor gemaakte poetsinstallaties één maal per dag hun tanden op school, volgens het Fit for School systeem (hieronder volgt een meer gedetailleerde uitleg)
- 3) Het werven van fondsen en materialen, waarmee de preventieve en curatieve zorg uitgevoerd kan worden
- 4) Het bekend maken van de activiteiten van de stichting, met het doel verdere financiële, logistieke en overige steun te verkrijgen

- 5) Samenwerking met gelijkgestemde organisaties in Nederland, de Dominicaanse Republiek, en internationaal, voor het opdoen en uitwisselen van kennis en ervaring met als doel een zo optimaal mogelijke werkwijze te ontwikkelen
- 6) Samenwerking met Dominicaanse overheidsinstanties, bedrijven en lokale organisaties, om zoveel mogelijk draagvlak te ontwikkelen

3.2 Beleidsvisie

Het voornaamste doel van Bocas Sanas is preventieve zorg: het bevorderen van een goede mondverzorging. Daar ligt een grote behoefte, omdat er in de DR relatief weinig aandacht aan wordt besteed en vooral, weinig expertise over aanwezig is. Dit betekent ook dat we het prima vinden als teams van Nederlandse tandheelkundigen naar de DR komen om eenmalig curatieve zorg te verlenen, maar het is niet de grootste prioriteit. In principe kan Bocas Sanas, mits adequaat vertegenwoordigd in de DR, ook Dominicaanse collega's benaderen die dan op een zondag honderden patiënten behandelen. Bocas Sanas is echter opgericht vanuit de overtuiging dat juist preventie bevorderd moet worden. Doel is vooral voorkomen van mondziekten, preventie door middel van educatie; mensen bewust maken, en goede mondverzorging faciliteren, vooral bij kinderen, door verschaffing van materiaal en voorzieningen, met name poetsinstallaties.

Voorlichtingsmateriaal: we willen het systeem van dagelijks poetsen op school, volgens de door de WHO aangeraden en bevorderde Fit for School methode met poetsinstallaties, bevorderen, zowel richting rurale bevolking (kinderen, ouders, onderwijzers) als richting autoriteiten. Doel is om op de lange duur het Fit for School programma als nationaal beleid op alle lagere scholen in te laten voeren, met als tussenstappen de provincie Puerto Plata, in het noorden van de Dom. Republiek, en als eerste stap, de districten Maimón en Sosua. Adoptie van het Fit for School systeem door het Dominicaanse Ministerie van Gezondheid moet bevorderd worden door presentaties en het uitnodigen van functionarissen om te laten zien hoe het systeem in de praktijk werkt. Bij de bespreking met de autoriteiten zal duidelijk gemaakt worden dat de benadering wordt ondersteund door de WHO, UNICEF en UNESCO.

ART methode: Een centraal onderdeel van de werkstrategie van Bocas Sanas is het gebruik van de methode A-traumatic Restoration Treatment (ART), speciaal ontwikkeld voor gebieden zonder voorzieningen als elektriciteit.

3.3 Het Fit –for-School systeem: basis voor het werk van Bocas Sanas

In de loop der jaren is men op basis van onderzoek en praktische ervaring tot de volgende conclusies gekomen t.a.v. het bevorderen van mondgezondheid in ontwikkelingslanden:

- 1) Curatieve zorg door buitenstaanders is vergelijkbaar met “noodhulp” of humanitaire hulp: verhelpt problemen van het moment, maar geeft geen blijvend resultaat.
- 2) Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat enkel voorlichting geen blijvend effect heeft (overzichtsartikelen en evaluaties in onder meer Marokko)
- 3) De meest zinvolle en effectieve manier om blijvend resultaat te boeken, en ook de meest efficiënte manier, is het opzetten van een poetsstelsel op lagere scholen. Het systeem heeft drie componenten: a) dagelijks poetsen met fluoride tandpasta, b) dagelijks handen wassen met zeep en c) twee maal per jaar een albandazole tablet tegen worminfecties. Met hoog rendement wordt bedoeld het voorkomen van ziekten die veroorzaakt worden door een gebrek aan hygiëne tegen lage kosten. Gebrek aan hygiëne veroorzaakt tandbederf en parodontale ziekten, luchtweginfecties en diarree en daarmee samenhangende problemen als pijn, ondervoeding en ziekteverzuim.

Het bovenstaande is uitgewerkt in het 'Fit for School' programma, <http://www.fitforschool.ph/>, dat onder meer is opgezet in een provincie in de Filipijnen, met positieve, gedocumenteerde ervaringen. Kenmerken:

- 1) Goed handen wassen is essentieel voor de hygiëne, iedere dag met zeep. Kinderen wordt geleerd "chirurgisch" te wassen, handen droog wapperen (geen handdoeken – bron van bacteriën!)
- 2) Kinderen krijgen ieder een eigen tandenborstel, één maal per jaar, die wordt bewaard op school
- 3) Tandpasta met de juiste hoeveelheid fluoride ionen wordt in het land geproduceerd en verpakt in een soort grote handzeep container, die per druk op de dispenser knop 0.3 mm pasta geeft.
- 4) Kinderen pakken iedere dag hun borstel, halen pasta op bij een ouder kind (niet de leerkracht, zodat die geen extra werk er aan heeft!), dat uit de container ieder kind een toefje tandpasta geeft
- 5) Kinderen wordt geleerd na het poetsen niet te spoelen, voor een langduriger effect van de pasta. Wel is water nodig om de borstel uit te spoelen
- 6) Ouders moeten betrokken worden bij het systeem. Ze moeten goede voorlichting krijgen over het ontbreken van mondzorg: zowel cariës als ontstekingen, pijn, eetproblemen leidend tot verzwakking en andere ziekten. Ouders kunnen helpen bij de opslag van tandenborstels, en eventueel faciliteiten voor handen wassen, watertoevoer.
- 7) Het systeem kan het best gecombineerd worden met alle kinderen twee maal per jaar ontwormingstabletten te geven. Daarbij hoort controle dat de pil is doorgeslikt. Ouders moeten goed geïnformeerd worden over het nut van ontwormen.
- 8) Lokale, regionale en centrale overheden moeten verantwoordelijk worden voor het systeem. De overheid moet de kosten dekken voor tandenborstels, pasta, waarvoor een vast onderdeel van het jaarlijks budget gereserveerd moet worden. Dit is goed gelukt in de Filipijnen (maar: multinationale leveranciers, het succes gezien hebbende, wilden wel tijdelijk gratis leveren, hetgeen het systeem dreigt te verstoren: als sponsoren zich terugtrekken is er geen geld meer).

De Fit for School methode wordt bevorderd door de Wereld Gezondheid Organisatie, vooral omdat ze tegen lage kosten belangrijk kan bijdragen aan een betere mond- en algemene gezondheid van kinderen. In Nepal en de Filipijnen, waar men dit plan voor het eerst introduceerde, is er sindsdien een duidelijke afname van cariës, schoolverzuim nam erdoor af, en de body mass index van de kinderen nam toe (zie voor meer informatie www.fitforschool.ph)

4 RESULTATEN BEHAALD IN 2014

- Er werden door het team 2014 zo'n 600 kinderen gecontroleerd en behandeld
- Curatieve zorg door een team Dominicaanse tandartsen, georganiseerd door Bocas Sanas, verleend aan zo'n 250 kinderen en volwassenen
- Er werden verscheidene poetsinstallaties verbeterd en gerepareerd
- Door monitoring van het gebruik van de poetsinstallaties en motiverende bezoeken van Bocas Sanas voorzitter Cristina werd het schoolpoetsen bevorderd.

5 ACTIVITEITEN IN 2014

In februari 2014 was er weer een werkreis naar Maimon, het oorspronkelijke werkgebied van Bocas Sanas. Dit was de zesde keer dat een team Maimon bezocht, deze keer met twee tandartsen, twee mondhygiënistes, twee assistentes en een tolk. Controles en behandeling vonden gedeeltelijk op school en gedeeltelijk in de kliniek plaats. Er werden ongeveer 600 kinderen gecontroleerd en behandeld, en het poetsgedrag werd geëvalueerd. In de helft van de bezochte scholen ging het tandenpoetsen uitstekend, in de andere helft liep het niet zoals gehoopt. Er werd gezamenlijk naar een oplossing gezocht. Ook kwam er weer versterking uit Santiago: het tandartsenteam kwam een hele dag naar Maimón om te helpen met tanden trekken en vullen, en overige zorg te bieden aan een totaal van ongeveer 250 kinderen en volwassenen.

Ook in 2014 kozen we ervoor om tijdelijk geen nieuwe poetsinstallaties te bouwen omdat er in het hele land grote verbouwingen/verbouwplannen zijn voor de scholen. Kinderen krijgen voortaan 8 uur per dag les in plaats van de gebruikelijke 4 uur. De scholen krijgen ook een eetzaal omdat de kinderen 's middags een warme maaltijd krijgen op school. Die maaltijden worden verzorgd (of zullen verzorgd worden) door een bedrijf. Sommige scholen hebben een eigen keuken. Meerdere scholen in ons werkgebied zijn al in het verbouwproject opgenomen, anderen staan op de wachtlijst.

Waar we wel mee bleven doorgaan, is het controleren en instrueren van de kinderen en het schoolteam. Regelmatig gaat Cristina, de voorzitter van Bocas Sanas die zo'n acht maanden per jaar in de Dominicaanse Republiek verblijft, naar de scholen om het gebruik van de poetsinstallaties en het poetsen in het algemeen te monitoren, overleg te plegen met de Directie, te controleren of er nog tandenborstels en tandpasta genoeg zijn en om de mensen te blijven motiveren.

De stichting Bocas Sanas werkt al vanaf het begin nauw samen met de stichting Candida Minaya. Deze stichting heeft een kliniek in Maimón waarin ook een tandartsenkamer ingericht is, die gedeeltelijk is betaald en verzorgd door Bocas Sanas. Deze kamer werd ook dit jaar weer tijdens de werkweken in februari door ons tandheelkundig team gebruikt voor het behandelen van de kinderen die niet in het veld behandeld konden worden. In deze kliniek was in 2014 ook drie dagen per week een tandarts uit Puerto Plata werkzaam die tegen een klein tarief de patiënten uit de regio behandelt dan wel doorverwijst.

Het bestuur vergaderde twee keer nl in mei 2014 en in oktober 2014. De belangrijkste onderwerpen waren:

- Evaluatie van de werkweken in februari 2014.
- Strategie 2014- 2015 bepalen. Er is besloten om de resultaten van 7 jaar Bocas Sanas in beeld te brengen en een nieuwe aanpak voor de toekomstige werkweken bedenken.
- Het maken van een overzichtskaart waar alle scholen op aangegeven zijn.
- Het ontwikkelen van borden waarop in 3 talen aangegeven staat dat de school meedoet aan het poetsproject van Bocas Sanas en het verzoek aan bezoekers van de school geen snoep uit te delen aan de kinderen
- Lokale vrijwilligers proberen te vinden en op te leiden tot preventie medewerkers.
- De samenwerking met Salud Pública uitbreiden.

Er waren 2 bijeenkomsten met de Maimongroep die in februari 2014 vertrok. Doel van de bijeenkomsten was onder meer om Bocas Sanas en elkaar (beter) te leren kennen, samen de plannen door te spreken, voor te bereiden voor het werken in primitieve omstandigheden, en

het omgaan met angstige kinderen – kortom het voorbereiden van de werkreis in al zijn aspecten. Ook werd een basiscursus “Spaans bij de tandartsstoel” aangeboden. De groep kreeg ook voorlichting in de ART-techniek (A-traumatic Restoration Treatment), een methode speciaal ontwikkeld voor gebieden zonder voorzieningen als elektriciteit waarbij met minimale hulpmiddelen en interventies toch zo’n goed mogelijke zorg geleverd wordt.

Cristina verblijft sinds 2012 zo’n acht maanden per jaar in de DR, wat aanleiding is om de Bocas Sanas strategie en plannen bij te stellen. Cristina werkt immers op vrijwillige basis bijna full-time aan het Bocas Sanas programma. De volgende benadering werd in grote lijnen overeengekomen:

- Cristina gaat zelfstandig door met het begeleiden van de poetsprojecten in samenwerking met Colgate.
- Het organiseren van tandheelkundige groepsreizen is wellicht niet meer noodzakelijk in de toekomst, daar Dominicaanse professionals ook zowel curatieve als preventieve zorg kunnen leveren.
- Wel is er ruimte, aan te geven door Cristina, voor kleine teams van één of meerdere personen, tandartsen en/of mondhygiënisten, die samen met Cristina bepaalde activiteiten ondernemen. Het invoeren door Cristina van dergelijke ondersteuning zal van geval tot geval bekeken en geregeld worden.

Fondsenwerving: In 2014 zijn een aantal sponsor acties gehouden. De garderobe bij Rock bij Rein werd verzorgd door Bocas Sanas die daarmee € 1000 heeft verdiend. Er kwamen meerdere giften binnen, zowel persoonlijke als van organisaties, en er werd in natura gedoneerd, onder meer in de vorm van een uithardingslamp voor tandheelkundige materialen.

6 SAMENSTELLING BESTUUR

Samenstelling bestuur op 1/1/2014:

Voorzitster: Maria Cristina Doorman-Vasquez

Secretaris: Lieva Verdegem Holderbeke

Penningmeester: Selma Burrekers

Lid: Nicolette Hooijschuur

Samenstelling bestuur op 31/12/2014:

Voorzitster: Maria Cristina Doorman-Vasquez

Secretaris: Agatha Rypma- Huitema

Penningmeester: Selma Burrekers

Lid: Nicolette Hooijschuur

Lid: Frans Doorman

In 2014 vond een bestuurswisseling plaats. Lievia van Holderbeke, vanaf de oprichting betrokken bij Bocas Sanas, nam afscheid als secretaris. Ze zal nog één maal in actie komen voor Bocas Sanas door in 2015 de eerste zeven jaar van Bocas Sanas (2008-2014) te evalueren. Haar bevindingen zullen gebruikt worden om een rapport op te stellen voor de Dominicaanse overheid, met als doel dat deze het Fit-for School systeem adopteert en daarmee verantwoordelijkheid neemt voor het bouwen, het onderhoud, en het gebruik van installaties voor schoolpoetsen. Agatha Rypma werd aangesteld als secretaris. Frans Doorman is lid geworden van het dagelijks bestuur.

7 FINANCIËN:

7.1 Balans

	2014		2013	
ACTIVA				
Vaste activa				
Tandartsstoelen en overige apparatuur	€	<u>772</u>	€	<u>1.286</u>
		€	€	<u>1.286</u>
		772		
Vlottende activa				
Betaling reisburo team 2015	€	<u>398</u>	€	<u>11.450</u>
		€	€	11.450
		398		
Kas	€	-	€	-
Bank	€	<u>12.365</u>	€	<u>14.162</u>
		€	€	14.162
		12.365		
Totaal activa		€	€	26.898
		13.535		26.898
PASSIVA				
Kapitaal				
Eigen vermogen	€	<u>13.370</u>	€	<u>14.848</u>
		€	€	14.848
		13.370		
Overige schulden				
Ontvangen reiskosten team 2015	€	<u>165</u>	€	<u>12.050</u>
		€	€	12.050
		165		
Totaal passiva		€	€	26.898
		13.535		26.898

7.2 Kapitaal

Kapitaal	
Kapitaal 1-01-2014	€ 14.848
Bedrijfsresultaat	€ (1.478)
Kapitaal 31-12-2014	<u>€ 13.370</u>

7.3 Winst- en verliesrekening

2014

Baten

Donaties reiskosten vrijwilligers groep	€	400
Donaties algemeen	€	3.416
	€	<u>3.816</u>

Kosten

Kosten Nederland		
Vrijwilligers reiskosten	€	-
Kosten groepsvoorbereiding	€	150
Kosten bestuur	€	270
Promotie Bocas Sanas	€	-
Overige kosten	€	545
Kosten buitenland		
Transport	€	1.299
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€	334
Materiaal (voorlichting en zorg)	€	580
Kosten poetsinstallaties	€	1.828
Promotiemateriaal	€	186
Overige kosten	€	102
		€ 5.294
Resultaat		<u>€ (1.478)</u>

Noten:

- 1) De post vrijwilligers – reiskosten bestaat uit betalingen door de vrijwilligers zelf en uitgaven van Bocas Sanas voor de kosten van vliegreis naar en verblijf in de Dominicaanse Republiek. De transportkosten ter plekke (inclusief huur van een truck met chauffeur), beroepsaansprakelijkheidsverzekering, werkshirts etc., zijn apart gerubriceerd als Kosten Groep (onder Kosten Buitenland), en zijn betaald uit een extra bijdrage van de vrijwilligers van € 200.
- 2) De inkomsten en uitgaven reiskosten vrijwilligers zouden in theorie hetzelfde moeten zijn, maar zijn dat in de praktijk niet omdat de kosten in verschillende jaren vallen. Zo hadden de vrijwilligers voor februari 2014 al een deel van hun reiskosten betaald in 2013. Omdat er in 2015 geen bezoek van een complete groep was (maar alleen het evaluatieteam van drie bestuursleden) zijn de in 2014 betaalde bedragen voor 2015 miniem.
- 3) De € 200 die iedere vrijwilliger bijdraagt worden ruwweg als volgt besteed: ongeveer € 100 aan lokaal transport (één of twee maal daags van hotel naar werkplek en weer terug), ongeveer € 30 voor een aansprakelijkheidsverzekering (deelnemers sluiten zelf een reisverzekering af), ongeveer € 40 voor Bocas Sanas T-shirts (3-4 per persoon), en ongeveer € 30 aan overige kosten (drinkwater, snacks, kleine maaltijden, etc.). Eventueel resterend geld wordt beschouwd als een extra donatie aan Bocas Sanas waarvoor materialen gekocht worden voor behandeling of voor poetsinstallaties. Anderzijds wordt een tekort (uitgaven groep hoger dan eigen bijdrage) betaald uit de Bocas Sanas fondsen.

7.4 Kostenverdeling

Onderstaande tabel geeft een beeld van de uitgaven en verdeling kosten over de verschillende posten voor de niet aan de groepsreis gerelateerde uitgaven (dus zonder de in Nederland betaalde kosten voor vliegreis en hotel).

Kosten Nederland	Bedrag	%
Kosten groepsvoorbereiding	150	3
Kosten bestuur	270,73	5
Promotie Bocas Sanas	0	0
Overige kosten	545,24	10
Kosten buitenland	0,00	0
Transport	1.299,43	25
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	334,27	6
Materiaal (voorlichting en zorg)	580,36	11
Kosten poetsinstallatie	1.828,14	35
Promotiemateriaal	186,04	4
Overige kosten	102,84	2
Totaal	5.297,05	100

7.5 Commentaar

De grootste kostenposten in 2012 waren poetsinstallaties (35%), transport (25%), materiaalkosten (11%), en overige kosten (10%). Het relatief hoge bedrag voor overige kosten is te wijten aan de éénmalige inzet van een boekhoudbureau voor het maken van de jaarrekening van 2013; de jaarrekening wordt nu gemaakt door vrijwilligers.

De uitgaven aan poetsinstallaties waren wederom lager dan gewenst, in verband met het al in het jaarverslag 2013 genoemde feit dat er in 2013 en 2014 een groot schoolbouwprogramma werd uitgevoerd door de nationale overheid, waardoor er op vrijwel alle scholen gebouwd en verbouwd wordt. Dat programma lijkt ook in 2015 voortgezet te worden, waardoor ook voor 2015 de verwachting is dat nog niet alle geplande poestinstallaties gebouwd kunnen worden.

Er werd enigszins ingeteerd op het eigen vermogen, dat omlaag ging van €14.848 naar €13.370. De verwachting is dat het eigen vermogen in 2015 en 2016 veel verder teruggebracht zal worden als de donaties worden omgezet in poetsinstallaties.

Bankrekening: Stichting Bocas Sanas, ABN-AMRO Groningen, Rek. no. 55.72.60.612

8 PARTNER ORGANISATIES

Graag wil het bestuur van Bocas Sanas alle donateurs bedanken, alsmede Henny van Ginkel en Domingo Rodriguez van de Stichting Candida-Minaya – Maimón en alle andere organisaties en vrijwilligers die met bijdragen in geld en/of natura ons project mede mogelijk gemaakt hebben, waaronder de Nederlandse Vereniging van Mondhygiënisten en de Stichting Dental Health International.